

Företagens ekonomi (FEK)

2009

NV0109

Innehåll

SCBDOK 3.1	
0 Allmänna uppgifter 0.1 Ämnesområde 0.2 Statistikområde 0.3 SOS-klassificering 0.4 Statistikansvarig 0.5 Statistikproducent 0.6 Uppgiftsskyldighet 0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter 0.8 Gallringsföreskrifter 0.9 EU-reglering 0.10 Syfte och historik 0.11 Statistik användning 0.12 Uppläggning och genomförande 0.13 Internationell rapportering 0.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar	1 Innehållsöversikt 1.1 Observationsstorheter 1.2 Statistiska målstorheter 1.3 Utflöden: statistik och mikrodata 1.4 Dokumentation och metadata
2 Uppgiftsinsamling 2.1 Ram och ramförfarande 2.2 Urvalsförfarande 2.3 Mätinstrument 2.4 Insamlingsförfarande 2.5 Databeredning	3 Statistisk bearbetning och redovisning 3.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler 3.2 Redovisningsförfaranden
4 Slutliga Observationsregister 4.1 Produktionsversioner 4.2 Arkiveringsversioner 4.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången	

0 Allmänna uppgifter

0.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Näringsverksamhet

0.2 Statistikområde

Statistikområde: Näringslivets struktur

0.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

0.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23, Örebro
Kontaktperson: Caisa Bergman
Telefon: 019-17 64 46
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

0.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23, Örebro
Kontaktperson: Caisa Bergman
Telefon: 019-17 64 46
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

0.6 Uppgiftsskyldighet

För den del i undersökningen där uppgifter inhämtas direkt från företagen föreligger det lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter till SCB. I Svensk författningssamling (SFS 2001:99 och 2001:100) anges att statistiken är obligatorisk. SCB:s särskilda föreskrifter avseende Företagens ekonomi finns publicerade i Statistiska centralbyråns författningssamling (SCB-FS 2009:13).

Undersökningens andra del bygger på administrativt material som består av deklarationsuppgifter från företagen som är skyldiga att lämna in uppgifterna till Skatteverket för taxeringsändamål.

0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

0.8 Gallringsföreskrifter

I enlighet med RA-MS 2007:64 (ändrad RA-MS 2011:59 samt RA-MS 2013:55) är personuppgifter i Företagens ekonomi undantagna från bestämmelsen om gallring i 19 § första stycket lagen (2001:99) om den officiella statistiken. Inga uppgifter gallras och registren bevaras med identiteter.

0.9 EU-reglering

Företagens ekonomi utgör huvudkällan till den statistik som regleras i EU-förordningen ”Europaparlamentets och Rådets förordning nr 295/2008 om statistik över företagsstrukturer” (närmare bestämt bilaga I-IV samt VIII) och är därför anpassad i enlighet med denna förordning. Denna förordning ersätter den tidigare förordningen ”Rådets förordning nr 58/97 om statistik rörande företagsstrukturer”.

0.10 Syfte och historik

Syftet med Företagens ekonomi (FEK) är att belysa näringslivets (exkl. den finansiella sektorn) struktur med avseende på exempelvis lönsamhet, tillväxt, utveckling, finansiering och produktion. Sammanställning av statistiken kan ske både på aggregerad nivå och i form av median- och kvartilvärden. Statistiken visas på nationell nivå, branschmässigt avgränsad nivå samt för vissa variabler även på regional nivå.

År 2003 utgjorde det första redovisningsåret för FEK. Undersökningen ersatte då den tidigare undersökningen Företagsstatistik vilken i sin tur 1997 ersatte de tidigare undersökningarna Finansstatistik för företag och Industristatistik. Finansstatistik för företag hade funnits sedan 1950 och täckte då intäkter, kostnader och vinster inom större och medelstor industri och handel. Denna statistik kompletterades fr.o.m. årgång 1965 med uppgifter om företagets tillgångar och skulder. Omfattningen har sedan successivt utökats till såväl andra näringar som storleksgrupper. Grunden till Industristatistik, som använde sig av arbetsställe som undersökningsenhet, lades 1913. Industristatistik belyste främst industrins varuproduktion, intäkter, kostnader, sysselsättning, investeringar samt energiförbrukning.

0.11 Statistikanvändning

FEK används främst som underlag för beräkning av national- och finansräkenskaper. Andra användningsområden är som underlag för analyser av kostnadsläge, produktivitetsutveckling, branschens ekonomiska utveckling samt nyckeltalsberäkningar. Användare av FEK är bl. a. Euro-

stat, Finansdepartementet, Konjunkturinstitutet, OECD, FN, branschorganisationer, banker, redovisningsbyråer, forskare, företag etc.

0.12 Uppläggning och genomförande

FEK genomförs årligen och är snarare att betrakta som ett *system* av olika statistiska undersökningar än en separat statistisk undersökning. Förutom EU-reglering är den huvudsakliga kravställaren Nationalräkenskaperna (NR). Uppgifter från ett stort antal källor, insamlade inom och utanför SCB, sammanvänds för att producera all den statistik som redovisas rörande FEK:s målvariabler. De sammanhållande delarna i detta system utgörs dels av den för alla målvariabler gemensamma populationen (se avsnitt 2), dels av variablerna inom variabelområdet ”basvariabler” (se nedan). För att lättare kunna beskriva FEK i allmänhet och statistikens kvalitet i synnerhet delas målvariablerna in i ett antal olika variabelområden. I tabellen nedan listas dessa variabelområden tillsammans med den uppgiftskälla eller de uppgiftskällor som används för respektive variabelområde.

Tabell 1: Uppgiftskällor per variabelområde

Variabelområde	Uppgiftskälla/-or	Typ av källa/-or
Basvariabler (gemensamma variabler)	SRU ¹ / Fullständig blankett	Sekundär / primär
Specifikationsvariabler resultaträkning (SpecRR-variabler)	Fullständig blankett / SpecRR-urval	Primär / primär
Specifikationsvariabler investeringar (SpecI-variabler)	Fullständig blankett / Investeringenkät / SpecI-urval	Primär / sekundär / primär
Specifikationsvariabler aktier (SpecA-variabler)	Fullständig blankett / SpecA-urval	Primär / primär
Sysselsättning	Fullständig blankett / KLP / RAMS / SLP / PAR	Primär / sekundär / sekundär / sekundär / sekundär
Lager	Fullständig blankett / SpecRR / Lagerstatistik	Primär / primär / sekundär

¹ Skatteverkets standardiserade räkenskapsutdrag

Val av uppgiftskälla/-or:

Basvariabler: Huvudkällan för basvariablerna är Skatteverkets standardiserade räkenskapsutdrag (SRU). För de cirka 550 största företagen i riket används dock inte SRU-materialet utan istället görs en direktinsamling via enkät, den s.k. fullständiga blanketten.

Specifikationsvariabler resultaträkning: För SpecRR-variablerna sker direktinsamling på urvalsbasis via SpecRR-enkäten. Även den fullständiga blanketten innehåller SpecRR-variablerna.

Specifikationsvariabler investeringar: Investeringsuppgifterna hämtas i första hand från den på SCB redan insamlade korttidsstatistiken rörande investeringar (Investeringenkäten). Dessa uppgifter kompletteras dock med en direktinsamling från ytterligare företag via SpecI-enkäten. Även den fullständiga blanketten innehåller SpecI-variablerna.

Specifikationsvariabler aktier: Uppgifter avseende aktieinvesteringar direktinsamlas via SpecA-enkäten. Även den fullständiga blanketten innehåller SpecA-variablerna.

Sysselsättningsvariabler: Med undantag av ett antal frågor i den fullständiga blanketten görs ingen egen direktinsamling i FEK av sysselsättningsvariablerna. Dessa inhämtas istället från redan befintliga källor. De interna källor som används är Konjunkturstatistik, löner för privat sektor, Lö-

nestrukturstatistik, privat sektor och Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik. Dessutom köps uppgifter in från det privata företaget PAR AB.

Lagervariabler: Uppgifter om lager ingår som en del i den fullständiga blanketten. För övriga företag, som inte omfattas av den fullständiga blanketten, hämtas uppgifterna om lager från antingen den kortperiodiska Lagerstatistiken (industriföretag) eller SpecRR-enkäten (tjänsteföretag).

För mer detaljerad information om undersökningens olika delar och dess utförande, se avsnitt 2 och 3.

0.13 Internationell rapportering

FEK levererar årligen uppgifter till Eurostat utifrån de regleringar som finns i EU-förordningen ”Europaparlamentets och Rådets förordning nr 295/2008 om statistik över företagsstrukturer” samt ”Kommissionens förordning nr 251/2009”. Såväl preliminära som definitiva resultat levereras till Eurostat.

0.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

I och med årgång 2008 övergick FEK till den nya branschindelningen Standard för svensk näringsgrensindelning 2007 (SNI2007). För årgångarna 2007 och 2008 togs resultat fram i såväl den nya som gamla indelningen, d.v.s. SNI2007 och SNI2002. Resultat för perioden 2000-2006 finns tillbakaräknade i den nya indelningen. Fr.o.m. årgång 2009 kommer resultat bara tas fram i den nya indelningen, SNI2007.

Fr.o.m. referensår 2010 kommer Tjänsteföretagens förbrukning (TFF) inte längre samlas in inom ramen för FEK utan blir en helt fristående undersökning. TFF har ingått i FEK fr.o.m. referensåret 2006.

I och med referensår 2010 kommer troligen leveransen till NR att tidigareläggas, med uppskattningsvis en månad. Detta leder till en översyn av produktionsprocessen, med eventuella ändringar som följd.

Ett projekt pågår som analyserar möjligheten att använda s.k. SIE-filer i framtiden. Kortfattat är SIE-filer en standardfil som används i företags redovisningsprogram och som innehåller ekonomisk information. Blir det möjligt att använda dessa för statistikinsamlingsändamål kan detta leda till minskad uppgiftslämnarbörda på några års sikt.

1 Översikt

1.1 Observationsstorheter

De undersökta objekten utgörs av företagsenheten som i de flesta fall sammanfaller med den juridiska enheten eller bokslutsenheten. I undantagsfall kan insamlingen ske på koncernnivå eller annan konsolidering av flera juridiska personer. Med företag menas de juridiska formerna aktiebolag, handels- och kommanditbolag, enskild näringsidkare, ekonomisk förening samt vissa andra juridiska former som bedriver näringsverksamhet. I de fall företag bedriver flera verksamheter delas företaget in i verksamhetsenheter. Om företaget bedriver verksamhet på flera olika geografiska platser delas företaget in i lokala verksamhetsenheter efter den geografiska fördelningen. Med denna indelning möjliggörs redovisning både på institutionell nivå (företagsnivå), funktionell nivå (verksamhetsnivå) och regional nivå (geografiskt avgränsad). Uppdelning av företag i verksamhetsenheter och lokala verksamhetsenheter sker främst för företag inom industrin (SNI 2007 05-33). I målpopulationen ingår samtliga icke-finansiella företag (SNI2007 01-96 exkl. 64-66, 84) som bedrivit verksamhet under referensåret.

1.2 Statistiska målstorheter

De statistiska målstorheterna i FEK hänför sig i första hand till objekttyperna företagsenhet (FE) och verksamhetsenhet (VE) men även i mindre utsträckning till lokal verksamhetsenhet (LVE). Det mest frekventa statistiska måttet i FEK är summa. I tabellen nedan ges en översiktlig bild över FEK:s statistiska målstorheter. Samtliga målstorheter där ej annat anges avser kalenderåret 2009.

Tabell 2: Översiktlig bild av FEK:s statistiska målstorheter

Objektgrupp	Indelning i redovisningsgrupper	Variabel	Mått
VE	Bransch	Förädlingsvärde	Summa
VE	Bransch	Produktionsvärde	Summa
VE	Bransch	Förbrukningsvärde	Summa
VE	Bransch	Nettoomsättning	Summa
VE	Bransch	Nettoomsättningens fördelning på verksamheter	Summa
VE	Bransch	Totala kostnader	Summa
VE	Bransch	De totala kostnadernas fördelning på kostnadsslag	Summa
VE	Bransch	Anställda	Antal
VE	Bransch	Sysselsatta	Antal
VE	Bransch	Deltidsanställda	Antal
VE	Bransch	Lönesumma	Summa
FE	Totalt	Innehav av aktier och andelar	Summa
FE	Totalt	Innehav av aktier och andelar fördelat på typ	Summa

1.3 Utflöden: statistik och mikrodata

1.3.1 Tidigare publicering

Finansstatistiken publicerades t.o.m. årgång 1995 i boken Företagen samt för 1996-1998 i Statistiskt Meddelande (SM) serie NV 11. Industristatistiken publicerades i boken Industri t.o.m. årgång 1996 Industri del 1. För åren 1997 och 1998 redovisades Svensk industri i SM serie NV 18. Fr.o.m. 1999 ingår Svensk industri i SM serie NV 19 och dessutom finns en ny serie SM, kallad Näringslivets struktur (NV 19). Inom denna serie publicerades FEK som fyra separata SM fram t.o.m. 2007. Det var ett SM som omfattar hela näringslivet ("Företagens ekonomi"), ett SM som gjordes på verksamhetsnivå ("Nationella och regionala siffror för näringslivet – enligt Företagens ekonomi"), ett separat SM för transportbranschen ("Företag med vägtransport, magasinering och transportförmedling av gods enligt Företagens ekonomi) samt ett SM för tjänstesektorn ("Tjänstesektorn enligt Företagens ekonomi").

1.3.2 Statistiska meddelanden, SM

Fr.o.m. referensår 2008 publiceras ett SM med de huvudsakliga resultaten från undersökningen i maj år t+2, 17 månader efter referensårets utgång. Under hösten publiceras ytterligare ett eller flera SM med fokus på något aktuellt område. För referensår 2008 publicerades ett SM som behandlade små och medelstora företag samt ett om kommunernas näringsliv. För referensår 2009 planeras ett SM om snabbväxande företag.

1.3.3 Sveriges statistiska databaser, SSD

Motsvarande uppgifter som redovisas i SM redovisas även i Sveriges statistiska databaser (SSD) på www.ssd.scb.se under ämnesområde Näringsverksamhet. Näringsgrensindelningen i SSD är dock mer detaljerad vad gäller branscher än i SM. Redovisning av preliminära resultat sker i december år t+1, d.v.s. 12 månader efter referensårets utgång och redovisning av definitiva data sker i maj år t+2, d.v.s. 17 månader efter referensårets utgång. Den preliminära redovisningen sker inte på samma detaljerade nivå som den definitiva. I SNI2002 finns data redovisade för perioden 1997 till 2008 och i SNI2007 för perioden 2000-2009. För perioden 2000-2006 är serierna i SNI2007 tillbakaräknade. En separat kvalitetsdeklaration för denna tillbakaräkning finns tillgänglig på SCB:s webbplats.

1.3.4 Jämförbarhet med tidigare publicerad statistik

Årgång 1999 redovisades för första gången Företagsstatistikens totala population. Dessförinnan redovisades enbart den s.k. bolagssektorn, vilken omfattar aktiebolag, ekonomiska föreningar, handels- och kommanditbolag samt vissa stiftelser (d.v.s. enskilda näringsidkare ingår ej). Redovisningen i SNI2002 var då baserad på registerbransch, d.v.s. företagets verkliga bransch (Ng), som återspeglar dess verksamhet. Från och med 2003 är redovisningen i SNI2002 baserad på betjänad bransch (NgS), vilket innebär att om företaget huvudsakligen sysslar med hjälpverksamhet får det samma bransch som företaget de betjänar. I SNI2007 är redovisningen för hela perioden fr.o.m. 2000 baserad på betjänad bransch.

Från och med årgång 2001 ingår även enskilda näringsidkare inom jordbruk, jakt, skogsbruk och fiske i Företagsstatistiken respektive FEK. 2009 fanns cirka 190 000 enskilda näringsidkare inom

jordbruk, jakt, skogsbruk och fiske. Dessa omsatte cirka 60 miljarder kronor med ett förädlingsvärde på drygt 20 miljarder kronor. Tillgångarna uppgick till 238 miljarder kronor.

Vissa holdingbolag redovisades till och med årgång 1996 på betjänad bransch och i den största storleksklassen oavsett faktiskt antal anställda. I redovisningen i SNI2002 för perioden 1997-2002 redovisades samtliga holdingbolag i SNI2002 74.150 och efter sitt faktiska antal anställda, när det gäller den institutionella redovisningen (företagsnivå). För den funktionella redovisningen (på verksamhetsnivå) redovisas holdingbolagen på betjänad bransch. I redovisningen för år 2003 sker all redovisning för samtliga branscher på betjänad bransch även när det gäller den institutionella redovisningen. I SNI2007 är redovisningen för hela perioden fr.o.m. 2000 baserad på betjänad bransch.

1.3.5 Bevarade observationsregister

Mikrodata som gör identifikation av objekt möjlig lämnas inte ut. För slutliga observationsregister se kapitel 4.

1.4 Dokumentation och metadata

Undersökningen finns dokumenterad i Beskrivning av statistiken som finns tillgänglig på SCB:s webbplats.

Kvalitetsrapport till EU var inte klar vid tidpunkt för publicering av SCBDOK.

2 Uppgiftsinsamling

2.1 Ram och ramförfarande

För att tillhöra rampopulationen (undersökningspopulationen) ska företaget anses ha bedrivit verksamhet under året, d.v.s. varit aktivt. Ett företag anses som aktivt i Företagsdatabasen (FDB) om det skattat för anställd personal, betalt mervärdesskatt eller F-skatt. I stora delar överensstämmer rampopulationen och målpopulationen, dock förekommer det några undantag:

1. Den samordnade urvalsdragningen görs under november månad för referensåret. Detta innebär att företag som registreras under december månad inte kan inkluderas i undersökningen.
2. De företag som bedriver verksamhet under året men som av olika anledningar läggs ner innan november månad har inte heller möjlighet att komma med i undersökningen.
3. Det finns företag som är registrerade som aktiva i FDB, trots att de slutat bedriva verksamhet. Att de fortfarande är registrerade som aktiva kan bland annat bero på eftersläpningar i administrativa rutiner. Dessa företag kommer alltså med i undersökningen, men inga uppgifter kan fås från dem.

Ett antal företag som har deklarerat ingår ändå inte i rampopulationen (undersökningspopulationen). Bland dessa finns i första hand företag som har betydande finansiella tillgångar men som inte uppfyller kriterierna för att klassas som aktiva i FDB (och som inte ingår i den finansiella sektorn).

Den potentiella under- och övertäckningen som beskrivs ovan leder till att statistiken behäftas med täckningsfel. De studier (Berg 2007: "Addressing coverage and measurement errors using multiple administrative data sources"), som gjorts på detta område indikerar att under- och övertäckningsfel på totalnivå är av samma storleksordning varför det totala täckningsfelet bedöms som litet. Däremot kan täckningsfelet ha effekt på den statistik (vilket är huvuddelen) som tas fram på redovisningsgruppsnivå.

2.2 Urvalsförfarande

FEK är en årlig totalundersökning, som baseras på administrativt material (SRU) från Skatteverket. Större betydande företag (får fullständig blankett) samt ett urval av övriga företag (får SpecRR, SpecI och/eller SpecA) enkätundersöks. Enkäten till de urvalsundersökta företagen kompletterar det administrativa materialet.

2.2.1 Fullständig blankett

För de allra största företagen och/eller för stora företag där de andra uppgiftskällorna kan antas eller befunnits vara bristfälliga sker i princip all datainsamling via en av undersökningen egen administrerad s.k. fullständig blankett. Denna blankett ställs direkt till respektive företag. Avgränsningen av de företag som skall få en s.k. fullständig blankett görs således inte via ett sannolikhetsurval utan företagen väljs istället ut på de kriterier som beskrivs nedan:

1. Företag med flera VE (blanketttyp 6-7). I FEK2009 avgränsades 56 företag för en fullständig blankett på detta kriterium.

2. Vissa sammansatta företagsenheter, SFE (blankettyper 4-5). I FEK2009 avgränsades 18 företag för en fullständig blankett på detta kriterium.
3. Företag med ständigt saknade SRU (blankettyper 4-5). Affärsverken (Luftfartsverket, Sjöfartsverket, Statens järnvägar, Svenska kraftnät), stiftelser och ideella föreningar (juridisk form 51-72) samt utländska företags filialer i Sverige (sektor 130) ingår. I FEK2009 avgränsades 43 företag för en fullständig blankett på detta kriterium.
4. De riktigt stora företagen som kräver detaljgranskning (blankettyper 4-5). Till den här gruppen hör ett antal av de allra största företagen där vi inte vill invänta administrativt data. I FEK2009 avgränsades 396 företag för en fullständig blankett på detta kriterium.
5. Övriga företag med minst 200 anställda och bokslutsmånad januari-april (blankettyper 4-5). Dessa företag får, till skillnad från ovan nämnda företag sin blankett i augusti istället för i april. I FEK2009 avgränsades 63 företag för en fullständig blankett på detta kriterium.

Totalt omfattade urvalet till fullständig blankett 576 företag för referensår 2009.

Den fullständiga blanketten kan sägas vara en kombination av de tre nedanstående undersökningarna.

2.2.2 Specifikation av resultaträkning (SpecRR)

2.2.2.1 Syfte

Syftet med SpecRR-urvalet är att på stickprovsbasis ge information om framförallt branschvisa intäkts- och kostnadsstrukturer. Genom att utnyttja uppgifterna från den fullständiga blanketten och SRU har vi vid tidpunkten för urvalsdragning tillgång till variabelvärden för i princip hela populationen (minus det bortfall som förekommer i SRU-materialet) på objektnivå gällande ett antal centrala variabler. SpecRR-urvalet används sedan för att skatta *fördelningar* till de (branschvisa) totalsummor som kan skapas, genom enkel summering över populationen, av dessa variabelvärden. Det faktum att vi vid tidpunkten för urvalsdragningen har tillgång till dessa variabelvärden på objektnivå möjliggör användandet av en mycket effektiv urvalsdesign, vilken beskrivs i det följande.

2.2.2.2 Urvalsobjekt

Eftersom den statistik som skall baseras på uppgifterna som samlas in i SpecRR-undersökningen skall avse objektet verksamhetsenhet (VE) är SpecRR-urvalet i formell mening också ett urval av VE. I praktiken är det dock så att alla FE som delats upp på mer än en VE i FDB redan undersöks med fullständig blankett (se avsnitt 2.2.1), vari de variabler som efterfrågas i SpecRR-undersökningen ingår som en del. För den återstående delen av FEK:s rampopulation gäller ett-till-ett-förhållande mellan FE och VE. I allokeringen av urvalet mellan branscher förs dock VE tillhörande ett företag med fler än ett VE till sin respektive VE-bransch.

2.2.2.3 Bestämning av den totala urvalsstorleken i SpecRR-undersökningen

Den totala urvalsstorleken i SpecRR-delen av FEK bestäms framförallt av tillgängliga resurser, såväl fysiska (tillgång till personal) som ekonomiska och uppgick i FEK2009 till drygt 16 000 företag (FE).

2.2.2.4 Branschstratifiering

Stratifiering görs efter bransch. Huvudsyftet med branschstratifieringen är att möjliggöra redovisning av statistiken, för vilken SpecRR-undersökningen är källa, nedbrutet på NR:s årsbranscher. Dessutom har hänsyn tagits till variationer i intäkts- och kostnadsstrukturer mellan olika branscher. Slutligen har även de olika branschernas storlek både i termer av antalet ingående objekt och uttryckt i intäkter och kostnader vägts in när stratifieringen fastställts. Med undantag av två specialstratum "Lastbilscentraler" (LBC) och "Länstrafikbolag" (LTB) är ett objekts stratumtillhörighet en funktion av objektets bransch. Till specialstratumet LBC förs alla objekt som klassats som Lastbilscentraler och till specialstratumet LTB förs alla objekt som klassats som Länstrafikbolag.

Totalt ledde branschstratifieringen 2009 till användandet av knappt 300 strata.

2.2.2.5 Urvalsmetod inom branschstratum

Inom respektive branschstratum dras oberoende urval på sådant sätt att inklusionssannolikheten blir proportionell mot företagets storlek. Detta åstadkoms genom att använda s.k. Pareto-II:s urval. En gedigen presentation av Pareto-II:s urval med såväl teoretisk bakgrund som praktisk tillämpning ges i följande R&D Reports av Bengt Rosén et al: 1995:1, 1998:2, 1998:5, 2000:5 och 2001:2.

Det storleksmått som används vid urvalsdragningen skapas genom att på objektsnivå bilda medelvärdet av företagets intäkter och kostnader och får ses som ett kompromissval mellan att optimera undersökningen med avseende på intäkts- respektive kostnadsfördelningar.

2.2.2.6 Allokering av total urvalsstorlek mellan branschstratum

När det gäller att allokera urvalet mellan branschstratum är detta ett i högsta grad multivariat problem. Syftet med SpecRR-urvalet är att ge underlag för att skatta ett antal *specifikationer* till de för populationen kända totalsummorna *Nettoomsättning*, *Övriga rörelseintäkter* och *Totala kostnader*. Varje specifikation består i sin tur av ett varierande antal variabler. Totalt rör de sig om flera tusen variabler. Det är till syvende och sist dessa variabler statistiken skall avse. Det finns ett antal metoder för att hantera multivariat allokering. Det som möjligen gör detta allokeringsproblem lite speciellt är att i samma moment måste dels problemet med att allokera urvalsstorleken över stratum lösas, dels måste inklusionssannolikheter åsättas för alla objekt i undersökningspopulationen. Ytterligare en begränsning är att urvalet skall dras inom ramen för SCB:s system för samordnad urvalsdragning (SAMU). Funktionaliteten som för närvarande finns inbyggd i detta system blir därför styrande för vad som kan åstadkommas. Allt detta sammantaget ledde fram till beslutet att förenkla allokeringsproblemet till ett univariat allokeringsproblem. Detta gjordes genom att utgå från en av specifikationerna, nämligen intäkternas fördelning på verksamheter. Därefter gjordes allokeringen på estimatorvariansen för Π -skattningen av branschtotallerna för intäkterna. Allokeringen gjordes utifrån två mål, nämligen:

1. Samma absoluta precision i varje bransch.
2. Samma relativa precision i varje bransch.

Resultaten från dessa två principer för allokering av urvalsstorleken över bransch jämkades sedan samman till ett gemensamt allokeringsförslag.

2.2.2.7 Avgränsning av undersökningspopulation för SpecRR-urvalet

Ram- och målpopulation för FEK som helhet beskrevs i avsnitt 2.1. Undersökningspopulationen för SpecRR är dock endast en delmängd av den rampopulation som används för FEK som helhet. Följande avgränsningar görs jämfört med FEK:s rampopulation:

1. Företag inom SNI 01-03 (Jordbruk, skogsbruk, fiske) exkluderas. VE som tillhör SNI 01-03 men vars FE ej tillhör 01-03 kan dock inkluderas i urvalet.
2. Holdingbolag exkluderas. Fördelningen av intäkter och kostnader hanteras maskinellt. Intäkter sätts som koncerninterna tjänster och kostnadsfördelningen tas från SNI2007 70.220.
3. Mindre företag med en saknad eller underkänd SRU exkluderas.
4. Vi tillämpar även en cut-off-gräns, där samtliga företag vars storleksmått (medelvärdet av intäkter och kostnader) understiger 500 tkr exkluderas.
5. Vidare tillämpas ytterligare en cut-off gräns på branschstratumnivå efter det att punkt 3 och 4 ovan tillämpats. Denna innebär att de företag (sorterade i fallande storleksordning) som bidrar med de sista tio procenten till totalsumman av storleksmättet också exkluderas.

2.2.2.8 Samordning av SpecRR-urvalet över tid

För FEK2005 användes en negativ urvalssamordning. I och med FEK2006 återfördes SpecRR-urvalet till den ursprungliga inplaceringen i SAMU. Detta medförde att årgångarna från och med FEK2006 kommer att vara positivt samordnade över tiden. Detta i sin tur innebär att vi kan förvänta oss ett ökat överlapp (d.v.s. gemensamma företag) mellan två på varandra följande undersökningsomgångar.

Tabell 3: Översikt över SpecRR-urvalet 2009 (inkl. fullständig blankett)

Bransch	Omsättning (mnkr)	Antal VE i populationen	Urvalsstorlek	Undersökt andel av pop., %	Undersökt andel av pop. vägt efter nettoomsättning, %	Undersökt andel av pop. vägt efter antal anställda, %
Totalt	6 316 363	726 077	17 030	2,3	69,4	55,2
05-09	24 671	699	25	3,6	83,2	77,7
10-33	1 606 418	53 976	1 948	3,6	80,5	66,2
35	230 317	1 636	141	8,6	86,0	76,9
36-39	34 648	1 120	81	7,2	67,2	63,5
41-43	444 593	81 258	1 286	1,6	48,2	37,6
45-47	2 095 714	124 057	4 431	3,6	69,8	50,6
49-53	384 504	28 913	937	3,2	70,3	62,0
55-56	96 698	27 548	431	1,6	24,5	24,0
58-63	344 893	48 557	1 408	2,9	79,1	68,6
68	260 842	47 759	1 333	2,8	49,9	48,6
69-75	369 951	146 377	2 671	1,8	58,9	44,7
77-82	187 540	29 976	990	3,3	67,8	65,7
85	40 072	18 390	377	2,1	40,4	34,6
86-88	94 932	27 866	444	1,6	58,6	64,2
90-93	66 156	41 904	208	0,5	68,2	40,6
94-96	34 415	46 041	319	0,7	38,4	40,1

2.2.3 Specifikation av aktier (SpecA)

2.2.3.1 Syfte

Främsta syftet med SpecA är att få fram ett marknadsvärde för noterade aktier i den icke-finansiella företagssektorn. Det finns ett krav från det Europeiska Nationalräkenskapssystemet (ENS 1995) som gör det nödvändigt att dela upp aktieinnehavet mellan noterade, onoterade, svenska och utländska aktier. Även en uppdelning mellan aktier i koncern- och intresseföretag respektive andra företag måste göras för att kunna beräkna marknadsvärdet på det onoterade aktieinnehavet. Undersökningen är beställd av NR.

2.2.3.2 Val av storleksmått

Det valda storleksmättet är totalt aktieinnehav vid referensårets slut enligt SRU. Måttet valdes p.g.a. att denna uppgift är tillgänglig för hela populationen och för att vi tror att vi med detta mått kan fånga upp så stor andel av det totala aktieinnehavet som möjligt.

2.2.3.3 Stratifiering

Stratifiering görs med hjälp av det totala aktieinnehavet som baseras på SRU-uppgifter för referensåret. Val av stratumgränser görs med hjälp av cum- $\sqrt{f}$ metoden, vilken beskrivs i t.ex. Särndal, Swensson, Wretman 1992: "Model assisted survey sampling".

2.2.3.4 Allokering

Neyman-allokering har använts med avseende på det totala aktieinnehavet vid referensårets slut. Precisionen är satt till ett relativt medelfel i procent på 0,2 av det skattade värdet på det totala aktieinnehavet.

2.2.3.5 Urvalsmetod inom strata

Urvalsmetoden är obundet slumpmässigt urval (OSU) inom strata. Detta gav 2009 en urvalsstorlek på 1 065 där 672 företag totalundersöktes (varav 578 stycken är undersökta med fullständig blankett). Den totalundersökta delen består, förutom de som fått en fullständig blankett, av företag som har ett totalt innehav av aktier och andelar på mer än 100 mnkr.

2.2.3.6 Cut-off

Företag som har ett totalt innehav av aktier och andelar på mindre än 100 tkr undantas vid urvalsdragningen. Inga enskilda näringsidkare ingår i urvalet.

Tabell 4: Översikt över SpecA-urvalet 2009

	Antal		Värde aktier och andelar, mnkr			
	Population	Urval	Undersökt andel av populationen, %	Population	Urval	Undersökt andel av populationen, %
$\pi_k = 1$	672	672	100	3 326 936	3 326 936	47
$0 < \pi_k < 1$	2 334	393	17	1 815 556	918 980	13
$\pi_k = 0$	1 129 620	0	0	2 202 175	0	0
Totalt	1 132 626	1 065	0,09	7 344 667	4 245 916	58

2.2.4 Specifikation av investeringar (SpecI)

De investeringsuppgifter som härleds från SRU-materialet kompletteras via SpecI-enkät för att uppfylla NR:s krav. NR:s investeringsbegrepp för fastighetsinvestering skiljer sig från det vi kan beräkna. Deras begrepp är ny-, till- och ombyggnad och för att skilja det från fastighetsköp enkätundersöks alla som investerat i fastigheter för minst 5 miljoner kronor. Inom fastighetsförvaltningen finns också en uppdelning på bostadsfastigheter och övriga fastigheter.

Det finns även krav från NR att särredovisa investeringar i flygplan, fartyg och rälsbundna fordon så investeringar på minst 5 miljoner kronor inom branscherna transport och uthyrning enkätundersöks. Investeringar enkätundersöks kvartalsvis och från denna undersökning hämtades 2009 uppgifter för 7 707 företag. Därefter återstod, förutom de företag som fick fullständig blankett, 3 203 företag som fick en SpecI-enkät, fördelade enligt nedan:

1. Företag med SNI2007 49 exkl. 49.32, 50, 51, 77.34, 77.35 vilka har investeringar i maskiner och inventarier överstigande 5 miljoner kronor. Företagen skall dela upp dessa investeringar på fartyg, rälsfordon, flygplan och övrigt. Denna grupp bestod 2009 av 325 företag.
2. Företag med SNI2007 68.201, 68.202 och 68.203 vilka har investeringar i mark samt byggnader och markanläggningar överstigande 5 miljoner kronor. Byggnader och markanläggningar skall delas upp i ny och tillbyggnad av bostäder, ny-, till- och ombyggnad av övriga byggnader/markanläggningar samt köpta fastigheter. Värdet av avyttringar anges för byggnader och markanläggningar resp. mark. Denna grupp bestod 2009 av 1 269 företag.
3. Alla företag exklusive ovanstående vilka har investeringar i mark samt byggnader och markanläggningar överstigande 5 miljoner kronor. Byggnader och markanläggningar skall delas upp i ny- och till- och ombyggnationer samt köpta fastigheter. Värdet av avyttringar anges för byggnader och markanläggningar resp. mark. Denna grupp bestod 2009 av 1 609 företag.

Inom företag med SNI 05-39 vilka har investeringar i maskiner och inventarier överstigande 5 miljoner kronor skall investeringen anges per kommun. Även avyttringar av maskiner och inventarier skall anges.

2.3 Mätinstrument

2.3.1 Enkätinsamling

Mätinstrumentet är en enkät som skickas till uppgiftslämnaren en gång om året. 2009 fanns åtta olika blankettyper, enligt tabell 2.3.1.1 nedan. Större betydande företag samt ett urval av övriga företag enkätundersöks. Dessutom hämtas uppgifter från andra källor inom SCB och externa källor, se avsnitt 2.3.2.

För enkäten föreligger uppgiftslämnarskyldighet. Enkäten adresseras till företagets ekonomichef. De uppgifter som samlas in utgörs till stor del av information som återfinns i företagets årsredovisningar. Utöver dessa officiella uppgifter efterfrågas dock även mer specificerad information.

Enkäten till de större betydande företagen består av två huvuddelar, nämligen en resultaträkning och en balansräkning, som är anpassad till Årsredovisningslagen (ÅRL). Till dessa två delar finns det specifikationer på vissa av variablerna. Utöver detta efterfrågas för tjänsteföretag fördelning av va-

rulager. I blanketten återfinns även specifikationer på aktier/andelar och materiella anläggningstillgångar, d.v.s. SpecA- och SpecI-enkäten.

För företag med fler än en VE efterfrågas rörelsens intäkter och kostnader samt specifikationer till dessa på VE-nivå medan balansräkningsuppgifter efterfrågas på FE-nivå. På LVE-nivå återfinns uppgifter som rör anskaffning och försäljning av materiella anläggningstillgångar.

De urvalsundersökta företagen får en SRU-baserad blankett (blankettyper 8, 9, 11 och/eller 15). För att underlätta för uppgiftslämnarna förtycker vi företags huvuduppgifter från SRU i blanketten. Det som sedan efterfrågas i blanketten är specificeringar till dessa förtryckta värden.

De företag som undersöks med fullständig blankett insamlas med en excelbaserad blankett via Internet. De övriga blanketterna samlas huvudsakligen in med hjälp av SCB:s standardiserade insamlingsverktyg, SIV.

Tabell 5: Blankettyper

Blankettyper	Beskrivning
4	Fullständig blankett, bokslutsbaserad, kostnadsslagsindelad (ett-VE)
5	Fullständig blankett, bokslutsbaserad, funktionsindelad (ett-VE)
6	Fullständig blankett, bokslutsbaserad, kostnadsslagsindelad (fler-VE)
7	Fullständig blankett, bokslutsbaserad, funktionsindelad (fler-VE)
8	Specifikationsblankett SpecA, SRU-baserad (alltid ett-VE)
9	Specifikationsblankett SpecI, SRU-baserad (alltid ett-VE)
11	Specifikationsblankett SpecRR, SRU-baserad, kostnadsdelad, (alltid ett-VE)
15	Specifikationsblankett SpecRR, SRU-baserad, funktionsindelad, (alltid ett-VE)

Enkätutskickningen sker vid tre olika tillfällen under referensåret, i april, augusti samt september.

2.3.1.1 Vår- och augustiutskickningen

I april respektive augusti skickas enkät till företag med blankettyper 4-7. Företag med bokslutsmånad januari-april får blanketten i augusti istället för i april.

2.3.1.2 Höstutskickningen

I september skickas SpecRR-enkäter (blankettyper 11 och 15) till stora företag som vid leverans från Skatteverket upptäcks ha en underkänd SRU, nya stora företag som upptäcks i samband med leverans från Skatteverket, Länsstrafikbolag samt övriga företag. I september skickas även SpecA-enkäten (blankettyper 8) samt SpecI-enkäten (blankettyper 9). I de fall där ett företag ingår i fler än ett av urvalen skickas en kombination av dessa enkäter.

2.3.1.3 Efterfrågade räkenskapsperioder

NR vill egentligen ha redovisning efter kalenderår. FEK har dock kommit överens med NR om att göra vissa avkall på detta krav. För bokslutsbaserade blanketter (blankettyper 4, 5, 6 och 7) undersöks kalenderår eller vid bokslutsmånad januari-april den period som täcker den "senare" redovisningsperioden. För företagen med SRU-baserad blankett (blankettyper 8, 9, 11 och 15) har däremot NR accepterat att FEK använder samma räkenskapsperiod som SRU. För insamlingen av blanketter rörande referensår 2009 finns således två olika räkenskapsperioder:

1. Räkenskapsperiod som avslutades någon gång mellan 2009-05-01 och 2010-04-30. De blankettyper som omfattas av räkenskapsperioden är alla bokslutsbaserade blanketter (blankettyper 4, 5, 6 samt 7), d.v.s. de fullständiga blanketterna.
2. Räkenskapsperiod som avslutades under 2009. För alla blankettyper med SRU som grund (blankettyper 8, 9, 11 samt 15) är det den period som SRU avser, d.v.s. den redovisningsperiod som avslutades under 2009.

2.3.2 Andra källor inom SCB och externa källor

2.3.2.1 Standardiserade räkenskapsutdrag

De företag som inte undersöks via enkät undersöks via administrativt material från Skatteverket, de standardiserade räkenskapsutdragen (SRU). SRU-materialet täcker hela näringslivet på cirka 925 000 företag. Resultat- och balansräkningsuppgifter hämtas och transformeras till FEK-utseende. De blankettyper som används är I2 och I4 samt ett fåtal N2 för juridiska personer. För enskilda näringsidkare hämtas uppgifter från N2 och N1. Blankettyperna I2, I4 och N2 har samma variabeluppställning, med anpassningar för olika juridiska former, och avgör vilken detaljeringsnivå vi kan ha i FEK. Blankettyper N1 (för de minsta) har ett begränsat variabelinnehåll men det som finns används och anpassas till FEK. Enskilda näringsidkare kan redovisa flera verksamheter, dessa aggregeras upp på personnivå.

Förutom att använda SRU-materialet kompletteras FEK med uppgifter från en rad andra källor inom och utom SCB för att uppfylla användarnas behov.

2.3.2.2 PAR

PAR AB är ett privat företag som har dataregistrerade uppgifter på företagsnivå som hämtas från aktiebolags årsredovisningar. Från SRU har vi uppgift om totala personalkostnader men inte antal anställda. Från PAR har vi antal anställda samt uppgift om löner och totala personalkostnader. Personalkostnaderna jämförs med uppgiften från SRU och om det stämmer (inom ett visst intervall) uppdateras företaget med antal anställda och löner respektive övriga personalkostnader. För övriga beräknas medellön på branschnivå från PAR.

Inom handeln behöver vi kostnader för handelsvaror. Från SRU får vi en variabel som innehåller råvaror och handelsvaror tillsammans. PAR har uppgifter om kostnader för råvaror och handelsvaror uppdelat för företag med kostnadsslagsindelad resultaträkning. Stämmer summan med uppgiften från SRU (inom ett visst intervall) fördelas fördelningen ut i FEK som kvoter utifrån uppgiften från SRU. För övriga företag används den urvalsundersökning, SpecRR som är till för en detaljerad fördelning av intäkter och kostnader.

Bundna fonder i det egna kapitalet är i SRU en variabel. Med uppgifter från PAR delas de bundna fonderna upp i överkursfond, uppskrivningsfond och övrigt bundet eget kapital. Summan av fonderna från PAR jämförs med SRU och stämmer det överens (inom ett visst intervall) fördelas fördelningen ut i FEK som kvoter utifrån uppgiften från SRU.

2.3.2.3 Industrins varuproduktion

Industrins varuproduktion (IVP) belyser årligen den svenska industriproduktionens varufördelning. Både produktion av varor och industriella tjänster ingår i statistiken. För ingående företag efterfrå-

gas även intäkter för handel och övrig verksamhet. FEK använder IVP för intäktsfördelning inom industrin. En utförligare beskrivning av IVP finns separat på SCB:s webbplats.

2.3.2.4 Konjunkturstatistik, löner för privat sektor

Konjunkturstatistik, löner för privat sektor (KLP) belyser lönenivån och dess förändring över tiden inom den privata sektorn. Inom industrin (SNI 05-33) görs detta på tvåsiffernivå medan övriga branscher skattas på bokstavs nivå. På samma sätt skattas även arbetade timmar, övertid, antal anställda m.m. FEK använder KLP för uppgifter om arbetade timmar. En utförligare beskrivning av KLP finns separat på SCB:s webbplats.

2.3.2.5 Lönestrukturstatistik, privat sektor

Lönestrukturstatistik, privat sektor (SLP) belyser löneförhållanden och lönestruktur för olika kategorier av anställda inom den privata sektorn. FEK använder SLP för uppgifter om deltidsanställda. En utförligare beskrivning av SLP finns separat på SCB:s webbplats.

2.3.2.6 Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik

Den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) syftar till att ge årlig information om sysselsättning, pendling, personal- och näringsstruktur samt att belysa händelser och flöden på arbetsmarknaden. Statistiken är totalräknad och kan brytas ner till låg regional nivå. FEK använder RAMS för sysselsättningsuppgifter. En utförligare beskrivning av RAMS finns separat på SCB:s webbplats.

2.3.2.7 Näringslivets investeringar

Statistiken skall belysa verkställda och förväntade investeringar inom företagssektorn. Verkställda investeringar redovisas per kvartal, medan förväntade investeringar redovisas för kalenderår. En utförligare beskrivning av Näringslivets investeringar finns separat på SCB:s webbplats.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Bokslutsbaserad enkätinsamling

Större betydande företag samt ett urval av övriga företag enkätundersöks. Enkäten till de större betydande företagen består av två huvuddelar, nämligen en resultaträkning och en balansräkning, och är anpassad till ÅRL. Till dessa två delar finns det specifikationer på vissa av variablerna. Utöver detta efterfrågas fördelning av varulager (ej för industriföretag). I blanketten återfinns även specifikationer på aktier/andelar och materiella anläggningstillgångar.

Företagen erbjuds två alternativa insamlingssätt. Huvudalternativet är excelblankett via Internet. Väljer de alternativet med excelbaserad blankett via Internet hämtar de själva sin blankett på www.foretagsekonomi.scb.se och returnerar sedan den ifyllda blanketten via samma Internetaadress. Det andra alternativa insamlingssättet är pappersblankett, där företagen själva får skriva ut enkäten via Internet eller ringa till oss och be att få pappersblankett.

Enkäten skall besvaras inom fyra veckor efter utsändning. Efter de fyra veckorna skickas maximalt tre brevpåminnelser som därefter följs av telefonpåminnelser.

Variabeluppgifterna och fullständigheten i enkäterna kontrolleras i det mikrogranskningsprogram som är framtaget inom FEK, se avsnitt 2.5.3.1. Förutom dessa kontroller, så finns direkt vid ifyllandet av excelblanketten summeringskontroller och vissa rimlighetskontroller. Ej inkomna enkätföretag upprättas med hjälp av årsredovisningar och variabler från den av företagen inlämnade inkomstdeklaration till Skatteverket.

Tabell 6: Svarefrekvens för fullständig blankett 2003-2009, %

Utsändningsomgång	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
April	96	99	99	98	100	100	100
Augusti	77	98	88	95	100	100	100
September	73	75	-	-	-	-	-
Totalt	92	99	98	97	100	100	100

2.4.2 Enkätinsamling för urvalsundersökta företag

Enkäten baseras på uppgifter i Skatteverkets SRU-material. De urvalsundersökta företagen får en SRU-baserad blankett (blanketttyp 8, 9, 11 och/eller 15). För att underlätta för uppgiftslämnarna är företagens huvudvariabler i blanketten förtryckta. Det som sedan efterfrågas i blanketten är specificeringar till dessa förtryckta värden.

Företagen erbjuds huvudsakligen att besvara enkäten via SCB:s webbaserade insamlingsverktyg SIV. Detta gäller såväl specifikationsundersökningarna för resultaträkningen, aktieinnehavet och investeringarna. Företag som vill ha pappersblankett får själva skriva ut den eller kontakta SCB och be att få pappersblankett.

Enkäten skall besvaras inom fyra veckor efter utsändning. Om inte enkäten är inkommen i tid påbörjas påminnelsearbetet. Maximalt tre brevpåminnelser skickas och beroende på bransch skickas pappersblankett med i andra eller tredje påminnelsen. Som sista åtgärd förekommer också i viss utsträckning telefonpåminnelser.

Fullständigheten i enkäterna kontrolleras i samband med att enkäterna registreras. Uppgifterna för företag som lämnar in via SIV kontrolleras i samband med att uppgifterna skickas in till SCB. Helt ofyllda blanketter kan inte skickas in. Ofullständiga blanketter hamnar på en lista och återkontakt tas med företagen. Företag som skickar in uppgifter via pappersblankett kontrolleras i samband med brevöppningen. Bristfälligt ifyllda blanketter skickas tillbaka till företagen för komplettering. Som en sista möjlighet erbjuds företagen att skicka in en detaljerad resultatrapport från företagets redovisningssystem. Personal på SCB översätter därefter detta till blankettvärden. Enkäterna genomgår sedan ett antal indatakontroller, se avsnitt 2.5.3.2.

Tabell 7: Svarefrekvens för urvalsundersökningarna 2003-2009, %

Undersökning	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
SpecRR	72	78	78	79	81	83	81
SpecA	86	90	92	94	95	96	91
SpecI	71	80	81	83	80	83	81

2.4.3 Ej enkätundersökta företag

Variabelinnehållet för övriga, ej enkätundersökta, företag utgörs av de variabler som ingår i det administrativa materialet från Skatteverket. Dessa variabler utgör undersökningens gemensamma variabler. De gemensamma variablerna finns för hela beståndet till skillnad mot variablerna i de olika specifikationerna för de enkätundersökta företagen. Specifikationsvariablerna skattas till hela beståndet utifrån resultaten från de enkätundersökta företagen.

Från SRU hämtar vi resultat- och balansräkningsuppgifter. Dessa variabler sammanställs/transformeras i möjligaste mån till FEK:s variabeluppsättning. Då variabelinnehållet i SRU inte täcker FEK:s behov så kompletterar vi med variabler från andra källor. I resultaträkningen är det kostnader för handelsvaror, ränteintäkter/-kostnader (uppdelat på koncern och övriga) samt uppgifter om koncernbidrag och aktieägartillskott. I balansräkningen är uppdelningen av eget kapital även kompletterad från andra källor. Investeringar och förändringar i eget kapital modellberäknas.

Tabell 8: Bortfall i SRU 2003-2009, %

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Varuproducerande företag	13	13	12	12	19	18	16
Tjänsteproducerande företag	17	17	17	17	21	21	19
Totalt	16	16	15	15	21	20	18

2.5 Databeredning

2.5.1 Registrering

Uppgifterna för företag som lämnar in via elektronisk blankett eller SIV överförs från en server utanför SCB:s brandvägg, där data från webbinsamlingar lagras, till systemet för FEK. Uppgifter registreras manuellt för de uppgifter som kommer in via pappersblankett. Andelen svar som kommer in via pappersblankett har dock minskat kraftigt de senaste åren.

2.5.2 Ifyllnadskontroll före och i samband med dataregistrering

Uppgifterna för företag som lämnar in via elektronisk blankett eller SIV kontrolleras i samband med att uppgifterna skickas in till SCB. Helt oifyllda blanketter kan inte skickas in. Ofullständiga blanketter hamnar på en lista och återkontakt tas med företagen. Företag som skickar in uppgifter via pappersblankett kontrolleras i samband med brevöppningen. Bristfälligt ifyllda blanketter skickas tillbaka till företagen för komplettering.

2.5.3 Mikrogranskning

2.5.3.1 Fullständig granskning

Samtliga företag som får blankett på våren och i augusti (blankettyper 4-7) genomgår en mikrogranskning. Granskningsprogrammet är uppbyggt av åtta steg där varje steg består av en mängd olika kontroller. Totalt finns närmare 200 kontroller, delvis beroende på bransch. De åtta stegen är följande:

- A. Resultaträkning
  - 1. Summering och rimlighetsbedömning
  - 2. Intäktsuppdelning
  - 3. Kostnadsuppdelning
  - 4. Övrigt
- B. Balansräkning
  - 5. Summering och rimlighetsbedömning
  - 6. Varulageruppdelning på VE-nivå
- C. Investeringar
  - 7. FE-nivå
  - 8. VE- och kommunnivå

De uppgifter som signaleras i kontrollprogrammet rättas eller kommenteras med hjälp av företagens årsredovisning eller genom återkontakt med företaget.

2.5.3.2 Indatakontroller

De urvalsundersökta företagen som får en SRU-baserad blankett på hösten går först igenom en summeringskontroll där det kontrolleras att uppgifterna i specifikationen stämmer med huvudvariabeln. Därefter går företagen genom tio stycken indatakontroller. Följande kontrolleras:

1. Intäkter för branschen: Här kontrolleras utifrån branschtillhörighet verksamhetsuppdelningen på företaget. VE som har mindre än 50 % redovisade på sina huvudvariabler tas ut.
2. Intäkter vs. kostnader: Här kontrolleras att företagens uppgifter om intäkter och kostnader verkar konsistenta. Företag som *uppräknat* uppgett minst 100 mnkr på ett intäktslag och ingenting på motsvarande kostnadslag eller tvärtom tas ut.
3. Fel tecken: Här kontrolleras att företagen inte lagt fel tecken på variablerna. Kriterier för att företaget ska falla ut är att företaget lagt minst 5 mnkr på en variabel eller minst 5 mnkr totalt på variabler med misstänkt fel tecken.
4. Dropdown verksamhetsspecifikation: Här kontrolleras hur de värden som lagts in via dropdown-listan till verksamhetsspecifikationen hanteras. Företag som har använt dropdown-listan och där specifikationen diffar med mer än 500 tkr faller ut.
5. Stora värden på övrigt under verksamhetsspecifikationen: Här kontrolleras om det finns betydande belopp på variabel v2999 (övrigt under verksamhetsspecifikationen). Uppräknade belopp överstigande 30 mnkr tas ut.
6. Stora värden på övrigt under övriga rörelseintäkter: Här kontrolleras om det finns betydande belopp på variabel v0449 (övrigt under verksamhetsspecifikationen). Uppräknade belopp överstigande 30 mnkr tas ut.
7. Avstämning FEK-IVP: Här stäms FEK av mot undersökningen Industrins varuproduktion. Om någondera av nettoomsättning, industri, handel eller övrigt skiljer sig åt med mer än 30 mnkr mellan undersökningarna faller företaget ut.
8. Avstämning FEK-INFI: Här stäms FEK av mot undersökningen Industrins förbrukning av insatsvaror. Om insatsförbrukningen skiljer sig åt med mer än 30 mnkr mellan undersökningen faller företaget ut.
9. Avstämning FEK-TFF: Här görs en avstämning mellan FEK och undersökningen Tjänsteföretagens förbrukning. Om kostnaden för råvaror överstiger 1 mnkr eller andelen av övrigt under övriga externa kostnader överstiger 10 procent faller företaget ut.

10. Avstämning FEK-UHT: Här görs en avstämning mellan FEK och undersökningen Utrikes-handel med tjänster. Om intäkterna och/eller kostnaderna för merchanting skiljer sig åt med mer än 50 mnkr mellan undersökningarna faller företaget ut.

2.5.3.3 Granskning av SRU

Innan granskningen körs ett kontrollprogram på alla företag som klarat summeringskontrollen vid laddningen. Det som kontrolleras är i första hand de uppgifter vi beräknat eller hämtat från andra källor eller enkäter. Dessutom ska stora företag som inte klarat summeringskontrollen rättas.

SRU-granskningssystemet skiljer sig från mikrogranskningssystemet. I SRU-granskningssystemet får granskaren själv titta på alla variabler som är knutna till varje kontroll. Den manuella granskning som görs är kontroller av:

1. Materiella investeringar
2. Aktieinvesteringar
3. Summering och fördelning av eget kapital
4. Summering av logiska kontroller av resultat- och balansräkning

2.5.4 Makrogranskning

Det sista steget i granskningen av FEK är makrogranskningen. Makrogranskningen går ut på att analysera resultat på branschnivå för referensåret och jämföra dessa med i första hand resultat från närmast föregående årgång men också i ett lite längre tidsperspektiv. I granskningen är målet att upptäcka eventuella felaktigheter i materialet och även ge förklaringar till notabla förändringar mellan åren eller underliga värden i de olika branscherna.

Makrogranskningen sker i två steg. En första makrogranskning sker innan leverans av preliminära resultat till Eurostat 31 oktober år t+1 samt egen publicering av preliminära resultat i december år t+1. Vid denna tidpunkt är inte resultaten från urvalsundersökningarna klara utan granskningen går i stort ut på att upptäcka större felaktigheter eller förändringar i huvudvariablerna som exempelvis nettoomsättning, (förenklat) förädlingsvärde eller summa tillgångar.

Runt årsskiftet börjar resultaten från urvalsundersökningarna bli klara och då startar det andra steget av makrogranskningen. Detta görs inför leverans av definitiva resultat till NR i april år t+2, till Eurostat i juni år t+2 samt egen publicering av definitiva resultat i maj år t+2. Innan makrogranskningen påbörjas kollas att antalet inkomna och godkända företag i respektive bransch (branschens stratum/strata) är tillräckligt stort. Gränsen är i ursprungsläge satt till 68 %.

Till hjälp i makrogranskningen finns sedan ett antal tabeller och SAS-program. De tabeller i NR-leveransen som främst används i makrogranskningen är:

1. Tabell 4b (här finns för år t och t-1 bl.a. nettoomsättningen fördelad på verksamheter, rörelsens kostnader samt intäkter och kostnader från handel, d.v.s. handelsmarginalen).
2. 10a och 10b (branschens produktions-, förbruknings- och förädlingsvärde samt inputandel, löner, sociala avgifter och anställda i längre tidsserier).

Liksom tidigare år har vi även hjälp av två förändringstabeller:

1. Förändring_VE_ftg2009.xls visar enskilda verksamhetsenheter med stora förändringar mellan åren i respektive bransch för ett antal variabler (nettoomsättning, produktionsvärde, förbrukningsvärde, förädlingsvärde, löner, anställda, nettoinvesteringar och balansomslutning). Det går att utläsa huruvida förändringen beror på om företaget tillkommit eller försvunnit, om det har ökat eller minskat värdet på variabeln eller om det rör sig om en ombranschning till eller från branschen. Företag som påverkat branschen > 1 % visas. Man ser också vilka företag som är imputerade.
2. Förändring_VE_ngsnr2009.xls visar samma sak som i tabellen ovan men aggregerat till branschnivå.

2.5.5 Modell för beräkning av härledda variabler

2.5.5.1 Produktionsvärde

Med produktionsvärde avses den faktiska produktionen utförd av företagen. Produktionsvärdet beräknas genom att nettoomsättning, förändring av lager och pågående arbete, aktiverat arbete för egen räkning, övriga rörelseintäkter och kostnader av handelsvaror summeras. Från denna summa reduceras värdet med arrendeintäkter, erhållna bidrag, valutakursvinster på fordringar och skulder av rörelsekaraktär, vinst vid avyttring av materiella och immateriella anläggningstillgångar, återvunna kundförluster, försäkringsersättningar, konfliktersättningar, erhållna/återbetalade aktieägartillskott, koncernbidrag, resultatandelar i handels- och kommanditbolag, kostnader för förmedlade resor och hotellrum samt vinst vid avyttring av aktier.

2.5.5.2 Förbrukningsvärde

Förbrukningsvärdet beräknas genom att kostnader för råvaror, övriga externa kostnader, övriga rörelsekostnader samt sociala kostnader och andra personalkostnader summeras. Från denna summa reduceras värdet med förluster på kortfristiga fordringar, andra förbrukningsinventarier med en livslängd på mer än ett år, kostnader för förmedlade resor och hotellrum, tomträttsavgäld/arrendeavgifter, erhållna bidrag redovisade som kostnadsreduktion, valutakursförluster på fordringar och skulder av rörelsekaraktär, förlust vid avyttring av materiella och immateriella anläggningstillgångar, lämnade/återbetalade aktieägartillskott, lämnade koncernbidrag, resultatandelar i handels- och kommanditbolag, vinst/förlust vid avyttring av aktier, avgångsvederlag, erhållna bidrag och ersättningar för personal, pensionsutbetalningar, pensionsavsättningar, pensionsförsäkringspremier m.m., lagstadgade sociala avgifter, löneskatter samt övriga avgifter.

2.5.5.3 Förädlingsvärde

Förädlingsvärdet brukar uttryckas som företagets bidrag till BNP. Förädlingsvärdet är differensen mellan produktionsvärdet och förbrukningsvärdet.

3 Statistisk bearbetning och redovisning

3.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler

När det gäller estimationsfasen i FEK kan målvariablerna delas upp i fyra kategorier med avseende på hur de sökta storheterna skattas. En översiktlig beskrivning av hur estimationen görs för var och en av de fyra kategorierna ges nedan.

3.1.1 Basvariabler

Som basvariabler räknas de variabler som kan skapas direkt från enbart någon utav källorna fullständig blankett eller SRU. Exempel på variabler i denna kategori är nettoomsättning och summa tillgångar. En total av en variabel (nedan kallad y) ur denna kategori beräknas som:

$$t(y) = \sum_{k \in U} y_k^*, \quad \text{där } y_k^* = \begin{cases} \text{Värdet på } y_k \text{ enligt fulls. blankett om sådan finns,} \\ \text{annars värdet på } y_k \text{ enligt SRU om sådan finns,} \\ \text{annars } \hat{y}_k \end{cases}$$

$$\text{där } \hat{y}_k = \frac{\sum_{j \in U_{SRU} \cap g} y_j}{\sum_{j \in U_{SRU} \cap g} 1_j} \quad \text{där } U_{SRU} \text{ är delmängden av populationen med godkända SRU : er}$$

d.v.s. i sista hand används ett medelvärde i den imputeringsgrupp g som företaget ingår i.

3.1.2 Stickprovsvariabler

Den andra kategorin variabler är de som samlas in och skattas via SpecA- och SpecRR-undersökningarna. Skattningarna för dessa variabler beräknas via gruppvisa kvotestimatorer där basvariablerna används som kända totalsummor, d.v.s. för en variabel y som är kopplad till basvariabel x ser estimatorn ut som (där populationen U delats upp i $1, \dots, g, \dots, G$ modellgrupper):

$$\hat{t}(y) = \sum_g \hat{p}_g t_g(x), \quad \text{där } \hat{p}_g = \frac{\sum_{k \in sg} y_k / \pi_k}{\sum_{k \in sg} x_k / \pi_k} \quad \text{och } t_g(x) = \sum_{j \in U_g} x_j \quad \text{och } \pi_k \text{ är inklusionssannolikheten för}$$

företag k i den aktuella undersökningen (SpecA eller SpecRR).

3.1.3 Hybridvariabler

Benämningen hybridvariabler kan tyckas något udda, men har sitt ursprung i att dessa variabler i strikt mening är stickprovsvariabler, men att de i skattningsförfarandet "konverteras" till basvariabler med hjälp av massimputering. Detta gäller t.ex. investeringsvariablerna där de objektvisa variabelvärdena hämtas antingen från Investeringsenkäten, från SpecI eller i sista hand imputeras. Även nettoomsättningens fördelning på industriverksamhet, handel respektive övrigt ingår i denna kategori.

3.1.4 Importerade variabler

Den sista kategorin variabler kan klassificeras som importerade variabler. Med detta menas att de primärt samlats in i en annan befintlig undersökning inom SCB eller från en annan extern källa, men att de används för att ta fram skattningar även av FEK:s variabler. Detta gäller i huvudsak sysselsättningsvariablerna i FEK, nämligen antalet anställda (källa PAR), antalet sysselsatta (källa RAMS), arbetade timmar (källa KLP) och andelen deltidssysselsatta (källa SLP).

3.2 Redovisningsförfaranden

3.2.1 Redovisning

Statistiken redovisas i såväl SM som SSD, se avsnitt 1.3 för mer information.

Resultat levereras även till Eurostat i enlighet med gällande förordningar samt till NR enligt överenskommelse.

3.2.2 Bevarade observationsregister

Mikrodata som gör identifikation av objekt möjlig lämnas inte ut. För slutliga observationsregister se kapitel 4.

4 Slutliga observationsregister

4.1 Produktionsversioner

I det här dokumentet (SCBDOK) har framtagningen av nedanstående slutliga observationsregister beskrivits.

Register	Företagens ekonomi (FEK)
Registervariant	FEK Slutdata (FE)
Registerversion	2009
Register	Företagens ekonomi (FEK)
Registervariant	FEK Slutdata (VE)
Registerversion	2009
Register	Företagens ekonomi (FEK)
Registervariant	FEK Slutdata (LVE)
Registerversion	2009
Register	Företagens ekonomi (FEK)
Registervariant	FEK Slutdata (Kommun)
Registerversion	2009
Register	Företagens ekonomi (FEK)
Registervariant	FEK Slutdata (Investeringar)
Registerversion	2009

Fortsatt dokumentation, av registrens detaljerade innehåll, finns på SCB:s webbplats. Där beskrivs alla variabler och värdemängder m.m. Dokumentationen hittar du här: <https://www.h2.scb.se/metadata> . Klicka dig fram med hjälp av namnen på Register, Registervariant och Registerversion som är angivna i ovanstående tabell.

4.2 Arkiveringsversioner

4.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången

År 2003 utgjorde det första redovisningsåret för FEK. Grundupplägget av systemet och de olika enkätundersökningarna är i huvudsak detsamma sedan starten. Det har dock gjorts kontinuerliga förändringar och förbättringar inom ramen för detta upplägg baserat på erfarenheter från de tidigare undersökningsomgångarna men även av exogena faktorer som exempelvis förändringen av innehållet i SRU-materialet för referensår 2007. Såväl metoder som arbetssätt blir med tiden alltmer intrimmade vilket ökar möjligheterna till en ökad kvalitet tillsammans med en kortare produktions-tid.

Referensåret 2009 var det första året som SCB:s elektroniska insamlingsverktyg (SIV) användes i större utsträckning i FEK. Vissa tekniska problem vid tidpunkterna för utsändning och den första påminnelsen gjorde att svarsfrekvensen påverkades negativt. De tekniska problemen gav uppskattningsvis en svarsfrekvens som låg cirka två procentenheter lägre än vad den annars skulle ha gjort.

2009 utgör den första årgången där resultat enbart tas fram i SNI2007. Resultat i SNI2007 har tidigare även publicerats för årgång 2007 och 2008. I och med publiceringen av definitiva resultat för årgång 2009 publicerades även tillbakaräknade värden för perioden 2000-2006.